

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಗೀತಾಮೃತೇ ಅಂತರಂಗಾನುಭೂತೇಃ-
ಕಾವ್ಯಿಕಸಮೀಕ್ಷಣಂ

Document Information

Text title : Jagannathagitamritam Kavyikasamikshanam

File name : jagannAthagItAmRRitamKAvyikasamIkShaNam.itx

Category : misc, article, pradIptakumArananda, krishna

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda pknanda65 at gmail.com

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Description/comments : shrIjagannAthagItAmRite shrIjagannAthabhakteH antaraNgAnubhUteH
ekaM kAvyikasamIkShaNam

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : August 21, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 21, 2026

sanskritdocuments.org

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಗೀತಾಮೃತೇ ಅಂತರಂಗಾನುಭೂತೇಃ-
ಕಾವ್ಯಿಕಸಮೀಕ್ಷಣಂ

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಗೀತಾಮೃತೇ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಭಕ್ತೇಃ ಅಂತರಂಗಾನುಭೂತೇಃ- ಏಕಂ
ಕಾವ್ಯಿಕಸಮೀಕ್ಷಣಂ .

ಮೂಲಪದ್ಯಂ

ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ, ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ ೨
ಭಾವಂ ದೇಹಿ ಪ್ರಭೋ ಭಾವನಾಗ್ರಾಹಕ ೨
ಪ್ರತೀಕ್ಷಾ ತೇ ಸುಖತೀರೇ
ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ
ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ- ೦
ಭ್ರಮಾಮಿ ಸಪದಿ ಭಾವವಿಹ್ವಲಿತಃ ಸುಖಕೋಮಲಿತಕೋಲೇ
ವಾಂಛಾಮಿ ಗಚ್ಛಾಮಿ ವಾಂಛಾವಟಮೂಲಂ
ಭಕ್ತಜನಕೋಲಾಹಲೇ
ಶ್ರೀರಂಗವದನೇ ವಿಶತು ಮೇ ಮನಃ೨
ದೇಹಃ ಸದೈವ ಶ್ರೀಪುರೇ
ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ
ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ -೧
ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರಪಾವನೇ ಸ್ವಕೀಯಮಂದಿರೇ
ನಿರವಧಿ ವಾಸ ಆಶಾ
ವೈತರಣೀಸಮಾ ಅಗ್ರೇ ಪ್ರಧಾವತಿ
ಬೇಭೀಯತೇ ಮೇ ನಿರಾಶಾ
ವಾಸುದೇವೇ ರತಿಃ ವಿಶ್ವಾಸೋ ನಿತರಾಂ ೨
ಸ್ಥಾಸ್ಯತು ಮೂರಲೀಧರೇ
ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥಹರೇ
ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ -೨
ಬಹುದಿನಾತ್ವರಂ ತವೇದಂ ದರ್ಶನಮಲೌಕಿಕಂ ಮೋಹನೀಯಂ

ದೃಷ್ಟಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ ವಂದನೀಯಂ ಲೋಭನೀಯಂ
ಶೃಣು ಮೇ ಭಾರತೀ ಮಧುಮಯಗೀತಿಂ ೨
ಗಾಯಾಮಿ ತೇ ನಿಜಪುರೇ
ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ
ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ -೩

ಸಮೀಕ್ಷಣಂ

ಏತತ್ ಪದ್ಯಂ ಕೇವಲಂ ಭಕ್ತಿಗೀತಂ ನಾಸ್ತಿ, ಅಪಿತು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಭಕ್ತೇಃ
ಅಂತರಂಗಾನುಭೂತೇಃ ಕಾವ್ಯಮಯೀ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಃ . ಅತ್ರ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಹೃದಯಸ್ಥಿತಿಃ,
ಶರಣಾಗತಿಃ, ವಿರಹಃ, ದರ್ಶನಲಾಲಸಾ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರನಿವಾಸಾಭಿಲಾಷಃ, ಭಗವದನುಗ್ರಹಪ್ರಾರ್ಥನಾ
ಚ ಸಮನ್ವಿತರೂಪೇಣ ಪ್ರಕಾಶತೇ .
ವಿಶೇಷತಯಾ ನಿಮ್ಮಲಿಖಿತಾನಿ ತತ್ತ್ವಾನಿ ಅಸ್ಮಿನ್ ಗೀತೇ ದೃಶ್ಯಂತೇ-
೧. ಶರಣಾಗತಿಭಾವಃ

ಪ್ರಾರಂಭೇ ಏವ-

“ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ, ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ .

ಭಾವಂ ದೇಹಿ ಪ್ರಭೋ ಭಾವನಾಗ್ರಾಹಕ ..”

ಅತ್ರ ಭಕ್ತಃ ನ ಧನಂ, ನ ಸಿದ್ಧಿಂ, ನ ಮೋಕ್ಷಂ ಅಪಿ ಯಾಚತೇ; ಕೇವಲಂ “ಭಾವಂ” ಏವ
ಪ್ರಾರ್ಥಯತಿ . ಅಯಂ ನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರಸ್ಯ-” ಸಾ ತ್ವಸ್ಮಿನ್ ಪರಮಪ್ರೇಮರೂಪಾ”

-ಇತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಯ ಕಾವ್ಯಮಯೀ ವ್ಯಂಜನಾ .

೨. ಭಾವಭಕ್ತೇಃ ಉತ್ಕರ್ಷಃ

“ಭಮಾಮಿ ಸಪದಿ ಭಾವವಿಹ್ವಲಿತಃ...”

ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮನಃ ಜಗನ್ನಾಥಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಆಕುಲಂ . “ಭಾವವಿಹ್ವಲಿತಃ” ಇತಿ ಪದೇನ
ಭಕ್ತಿಯೋಗಸ್ಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠಾ ವ್ಯಕ್ತಾ . ಅಯಂ ಕೇವಲಂ ಯಾತ್ರಾವರ್ಣನಂ ನ,
ಕಿಂತು ಅಂತಃಕರಣಸ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಪರಿವರ್ತನಂ .

೩. ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಭೂಮಿತ್ವಂ

“ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರಪಾವನೇ ಸ್ವಕೀಯಮಂದಿರೇ ನಿರವಧಿ ವಾಸ ಆಶಾ .”

ಅತ್ರ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರೇ ನಿತ್ಯವಾಸಸ್ಯ ಅಭಿಲಾಷಃ ಕೇವಲಂ ಭೌತಿಕನಿವಾಸಃ ನ,
ಅಪಿತು ಭಗವನ್ನಿಕಟವರ್ತಿತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರತೀಕಃ . ಜಗನ್ನಾಥಸಂಪ್ರದಾಯೇ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರಂ
ಮೋಕ್ಷಕ್ಷೇತ್ರತ್ವೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ; ತಸ್ಯ ಭಾವಃ ಅಸ್ಮಿನ್ ಪದ್ಯೇ ಸುಂದರತಯಾ ಪ್ರಕಟಿತಃ

೪. ವೈತರಣೀ-ಪ್ರತೀಕಃ

“ವೈತರಣೀಸಮಾ ಅಗ್ರೇ ಪ್ರಧಾವತಿ...”

ಅಯಂ ಸಂಸಾರದುಃಖಸ್ಯ ಮೃತ್ಯೋಃ, ಭವಬಂಧಸ್ಯ ಚ ರೂಪಕಃ . ತಸ್ಮಾತ್ ಉದ್ಧಾರಸ್ಯ ಉಪಾಯಃ-

“ವಾಸುದೇವೇ ರತಿಃ ವಿಶ್ವಾಸೋ ನಿತರಾಂ .”

ಇತಿ ಕವಿನಾ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಂ . ಅಯಂ ಭಗವದ್ಗೀತಾಯಾಃ ತಥಾ ಭಾಗವತಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಸಾರಮೇವ .

೫. ದರ್ಶನಸ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾನುಭವಃ

“ಬಹುದಿನಾತ್ಮರಂ ತವೇದಂ ದರ್ಶನಮಲೌಕಿಕಂ ಮೋಹನೀಯಂ .”

ಅತ್ರ ದರ್ಶನಂ ಕೇವಲಂ ಚಕ್ಷುಷೋಃ ವಿಷಯಃ ನ, ಅಪಿತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾನುಭವಃ . “ಅಲೌಕಿಕಂ”, “ಮೋಹನೀಯಂ”, “ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ” ಇತ್ಯಾದಿಪದೈಃ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಸ್ಯ ವಿಶ್ವರೂಪತ್ವಂ ಚ ವ್ಯಕ್ತಂ .

೬. ಗೀತಸಮರ್ಪಣಂ

ಅಂತಿಮೇ-

“ಶೃಣು ಮೇ ಭಾರತೀ ಮಧುಮಯಗೀತಿಂ, ಗಾಯಾಮಿ ತೇ ನಿಜಪುರೇ .”

ಇದಂ ಕವೇಃ ಕಾವ್ಯಸಮರ್ಪಣಂ . ಅಸ್ಯಾಂ ಪಂಕ್ತೌ ಕವಿಃ ಸ್ವಕಾವ್ಯಂ ಭಗವತಃ ಚರಣಯೋಃ ಅರ್ಪಯತಿ . ಅಯಂ ಭಕ್ತಿಕಾವ್ಯಪರಂಪರಾಯಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಆದರ್ಶಃ .

ದಾರ್ಶನಿಕದೃಷ್ಟ್ಯಾ

ಏತಸ್ಮಿನ್ ಗೀತೇ ಭಕ್ತಿಃ ಏವ ಸಾಧನಂ, ಭಕ್ತಿಃ ಏವ ಸಾಧ್ಯಂ, ಭಕ್ತಿಃ ಏವ ಆನಂದಃ ಇತಿ ಭಾವಃ ಪ್ರಬಲಃ . ಅತ್ರ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಚ್ಚಾರಃ ನಾಸ್ತಿ, ಕಿಂತು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಚರಣೇಷು ಅನನ್ಯಸಮರ್ಪಣಮೇವ ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪಾ ಮುಕ್ತಿಃ ಇತಿ ಧ್ವನ್ಯತೇ . ಅತಃ ಅಸ್ಯ ಗೀತಸ್ಯ ದಾರ್ಶನಿಕಾಧಾರಃ ಭಾಗವತ-ವೈಷ್ಣವಭಕ್ತಿದರ್ಶನಂ, ವಿಶೇಷತಃ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿ, ಶರಣಾಗತಿ, ಭಗವದನುಭವಃ, ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಿಮಾ, ನಾಮ-ರೂಪ-ದರ್ಶನಸ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಮಹತ್ತ್ವಂ ಇತ್ಯೇತೈಃ ತತ್ತ್ವೈಃ ನಿರ್ಮಿತಃ .

ಮಮ ಮತೇ, ಏತತ್ ಗೀತಂ ಕೇವಲಂ ಗೇಯಪದ್ಯಂ ನ, ಅಪಿತು “ಜಗನ್ನಾಥಭಕ್ತೇಃ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸ್ವಾನುಭವಸ್ಯ ಕಾವ್ಯಮಯೀ ಗೀತಾ” ಇತಿ ಕಥಯಿತುಂ ಶಕ್ಯತೇ .

ಅಲಂಕಾರಚರ್ಚಾ-

ಧ್ರುವಪದಂ

ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ, ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ . ಭಾವಂ ದೇಹಿ ಪ್ರಭೋ ಭಾವನಾಗ್ರಾಹಕ . ಪ್ರತೀಕ್ಷಾ ತೇ ಸುಖತೀರೇ ..

ಅಲಂಕಾರಾಃ

ಅನುಪ್ರಾಸಃ ಭಾವಂ-ಭಾವನಾಗ್ರಾಹಕ ಇತ್ಯತ್ರ “ಭ” ವರ್ಣಸ್ಯ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಃ .

ದೀನಬಾಂಧವ-ದೇಹಿ ಇತ್ಯತ್ರ “ದ” ವರ್ಣಸ್ಯ ಮಧುರಾ ಪುನರುಕ್ತಿಃ .

ಸಂಬೋಧನಾಲಂಕಾರಃ ದೀನಬಾಂಧವ, ಪ್ರಭೋ, ಜಗನ್ನಾಥ, ಭಾವನಾಗ್ರಾಹಕ-
ಏತೇಷಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಂಬೋಧನಂ .

ರೂಪಕಧ್ವನಿಃ ಸುಖತೀರಂ ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಅಥವಾ ಭಗವತ್ಪ್ರಪ್ತೇಃ ತೀರರೂಪಕಲ್ಪನಾ

ಭಕ್ತಿರಸವ್ಯಂಜನಾ ಅತ್ರ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಃ ಪರಮಭಕ್ತಿಃ .

ಪ್ರಥಮಃ ಶ್ಲೋಕಃ

ಭ್ರಮಾಮಿ ಸಪದಿ ಭಾವವಿಹ್ವಲಿತಃ ಸುಖಕೋಮಲಿತಕೋಲೇ . ವಾಂಛಾಮಿ
ಗಚ್ಛಾಮಿ ವಾಂಛಾವಟಮೂಲಂ ಭಕ್ತಜನಕೋಲಾಹಲೇ .. ಶ್ರೀರಂಗವದನೇ ವಿಶತು
ಮೇ ಮನಃ . ದೇಹಃ ಸದೈವ ಶ್ರೀಪುರೇ ..

ಅಲಂಕಾರಾಃ

(೧) ಅನುಪ್ರಾಸಃ

ಭ್ರಮಾಮಿ-ಭಾವವಿಹ್ವಲಿತಃ

ವಾಂಛಾಮಿ-ವಾಂಛಾವಟ

ಶ್ರೀ-ಶ್ರೀ

(೨) ರೂಪಕಂ

ವಾಂಛಾವಟಃ

ವಟವೃಕ್ಷಃ ಕೇವಲಂ ವೃಕ್ಷಃ ನಃ ಆಶ್ರಯಸ್ವರೂಪೋ ಭಗವಾನಿವ ಕಲ್ಪಿತಃ .

(೩) ಉತ್ಪೇಕ್ಷಾ

ವಿಶತು ಮೇ ಮನಃ

ಮನಸಃ ಶ್ರೀರಂಗವದನೇ ಪ್ರವೇಶಃ-ಕಲ್ಪನಾಮಯೀ ಕಾವ್ಯವ್ಯಂಜನಾ .

(೪) ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ

ದೇಹಃ ಸದೈವ ಶ್ರೀಪುರೇ

ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಾಭಿಲಾಷಸ್ಯ ಭಾವೋಽತಿಶಯೇನ ವ್ಯಕ್ತಃ .

ದ್ವಿತೀಯಃ ಶ್ಲೋಕಃ

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರಪಾವನೇ ಸ್ವಕೀಯಮಂದಿರೇ ನಿರವಧಿ ವಾಸ ಆಶಾ . ವೈತರಣೀಸಮಾ
ಅಗ್ರೇ ಪ್ರಧಾವತಿ ಬೇಭೀಯತೇ ಮೇ ನಿರಾಶಾ . ವಾಸುದೇವೇ ರತಿಃ ವಿಶ್ವಾಸೋ
ನಿತರಾಂ . ಸ್ಥಾಸ್ಯತು ಮೂರಲೀಧರೇ ..

ಅಲಂಕಾರಾಃ

(೧) ಉಪಮಾ

ವೈತರಣೀಸಮಾ

ಸಂಸಾರದುಃಖಸ್ಯ ವೈತರಣ್ಯಾ ಉಪಮಾ .

(೨) ರೂಪಕಂ

ವೈತರಣೀ = ಸಂಸಾರಬಂಧಃ .

(೩) ವಿರೋಧಾಭಾಸಃ

ಭಯಂ = ವಿಶ್ವಾಸಃ

ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಶ್ಲೋಕೇ ದ್ವಯೋಃ ವಿರೋಧಿನೋರ್ಭಾವಯೋಃ ಸುಂದರಸಮನ್ವಯಃ .

(೪) ಅನುಪ್ರಾಸಃ

ವಾಸುದೇವೇ-ವಿಶ್ವಾಸಃ

ತೃತೀಯಃ ಶ್ಲೋಕಃ

ಬಹುದಿನಾತ್ವರಂ ತವೇದಂ ದರ್ಶನಂ ಅಲೌಕಿಕಂ ಮೋಹನೀಯಂ . ದೃಷ್ಟಂ
ಮಹಾಬಾಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ ವಂದನೀಯಂ ಲೋಭನೀಯಂ . ಶೃಣು
ಮೇ ಭಾರತಿ ಮಧುಮಯಗೀತಿಂ . ಗಾಯಾಮಿ ತೇ ನಿಜಪುರೇ ..

ಅಲಂಕಾರಾವಿಚಾರಃ-

(೧) ಅನುಪ್ರಾಸಃ

ಮೋಹನೀಯಂ-ಮಧುಮಯಂ

(೨) ಪರ್ಯಾಯೋಕ್ತಿ

ಅಲೌಕಿಕಂ ವಂದನೀಯಂ ಲೋಭನೀಯಂ

ಏತೇನ ಭಗವತಃ ಮಹಿಮಾ ಕ್ರಮಶಃ ವಿಕಸಿತಃ .

(೩) ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ

ಸಮಗ್ರವಿಶ್ವಸ್ಯ ನಾಯಕತ್ವಸ್ಯ ಕಾವ್ಯಮಯೀ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಃ .

(೪) ಸಮುಚ್ಚಯಾಲಂಕಾರಃ

ಮಹಾಬಾಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ ವಂದನೀಯ ಲೋಭನೀಯ

ಅನೇಕವಿಶೇಷಣಾನಾಂ ಸಮಾಹಾರಃ .

(೫) ಮಧುರಾನುಪ್ರಾಸಃ

ಮಧುಮಯಗೀತಿಂ

ಸಮಗ್ರಗೀತಸ್ಯ ಪ್ರಮುಖಾಲಂಕಾರಃ

ಅನುಪ್ರಾಸಃ (ಪ್ರಧಾನಃ)

ಸಂಬೋಧನಾಲಂಕಾರಃ

ರೂಪಕಂ

ಉಪಮಾ

ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ

ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ

ಸಮುಚ್ಚಯಃ

ಪರ್ಯಾಯೋಕ್ತಿ

ವಿರೋಧಾಭಾಸಃ

ಭಾವವ್ಯಂಜನಾ (ಧ್ವನಿ)

ರಸಃ

ಪ್ರಧಾನರಸಃ - ಭಕ್ತಿರಸಃ

ಗೌಣರಸಾಃ

ಶಾಂತರಸಃ

ಕರುಣರಸಃ (ದೀನಬಾಂಧವ, ವೈತರಣೀ, ನಿರಾಶಾ)

ಅದ್ಭುತರಸಃ (ಅಲೌಕಿಕದರ್ಶನಂ)

ಗುಣಾಃ

ಮಾಧುರ್ಯಗುಣಃ

ಪ್ರಸಾದಗುಣಃ

ಓಜೋಗುಣಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಕಾಶಃ

ರೀತಿಃ

ವೈದರ್ಭೀ ರೀತಿಃ ಪ್ರಧಾನತಯಾ ದೃಶ್ಯತೇ-ಮಧುರಪದಪ್ರಯೋಗಃ, ಸರಲತಾ, ಭಾವಪ್ರಾಧಾನ್ಯಂ ಚ .

ಸಮಾಲೋಚನಾತ್ಮಕಂ ಮತಂ

ಏತತ್ ಗೀತಂ ನ ಕೇವಲಂ ಭಕ್ತಿಗೀಯಂ; ಅಪಿತು ಭಾವವ್ಯಂಜನಾ, ಮಧುರಶಬ್ದಯೋಜನಾ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಲಂಕಾರಪ್ರಯೋಗಃ, ತಥಾ ಜಗನ್ನಾಥಭಕ್ತೇಃ ಅಂತಃಕರಣಾನುಭೂತಿಃ- ಏತೇಷಾಂ ಸಮನ್ವಯೇನ ನಿರ್ಮಿತಂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಭಕ್ತಿಕಾವ್ಯಂ ಅಸ್ತಿ . ಅಲಂಕಾರಾಃ ಅತ್ರ ಕೃತ್ರಿಮತಯಾ ನ ಆರೋಪಿತಾಃ, ಕಿಂತು ಭಾವಾನುಗುಣತಯಾ ಸ್ವಯಮೇವ ವಿಕಸಿತಾಃ; ಏಷ ಏವ ಅಸ್ಯ ಗೀತಸ್ಯ ಕಾವ್ಯವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಂ .

ಏತತ್ ಗೀತಂ ಪರಂಪರಾಗತವೃತ್ತೇಷು ನ ನಿಬದ್ಧಂ, ಅಪಿತು ಗೇಯಪದ (ಗೀತಿಕಾವ್ಯ)-ಶೈಲೀಯಾ ರಚಿತಂ . ಅತಃ ಅಸ್ಯ ಲಯಃ, ಯತಿಃ, ಗೇಯತಾ ಚ ಪ್ರಮುಖಾಃ, ನ ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕಪಾದೇ ಸಮಾಕ್ಷರಗಣನಾ .

ತಥಾಪಿ ಛಂದಃಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕಸ್ಯ ಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ವಿಚಾರಃ ನಿಮ್ಮಪ್ರಕಾರೇಣ ಪ್ರಸ್ತೂಯತೇ-

ಛಂದೋವಿಚಾರಃ

ಧ್ರುವಪದಂ

ದೀನಬಾಂಧವ ಹೇ, ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ . ಭಾವಂ ದೇಹಿ ಪ್ರಭೋ ಭಾವನಾಗ್ರಾಹಕ . ಪ್ರತೀಕ್ಷಾ ತೇ ಸುಖತೀರೇ . ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ ..

ಭಂದೋವಿಚಾರಃ

ಅಯಂ ಧ್ರುವಪದಾತ್ಮಕಃ ಗೀತಿಭಂದಃ .

ಪ್ರತ್ಯೇಕಪಂಕ್ತಿಃ ಸಮಾನಾಕ್ಷರಯುಕ್ತಾ ನಾಸ್ತಿ .

“ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಹರೇ” ಇತಿ ಆವರ್ತನಂ ಧ್ರುವಪದತ್ವಂ ದದಾತಿ .

ಲಯಃ ಭಜನಪರಂಪರಾಯಾಃ ಅನುಕೂಲಃ .

ಕೀರ್ತನಗಾಯನಾಯ ಅತೀವ ಉಪಯುಕ್ತಃ .

ಪ್ರಥಮಃ ಶ್ಲೋಕಃ

ಭ್ರಮಾಮಿ ಸಪದಿ ಭಾವವಿಹ್ವಲಿತಃ ಸುಖಕೋಮಲಿತಕೋಲೇ . ವಾಂಛಾಮಿ

ಗಚ್ಛಾಮಿ ವಾಂಛಾವಟಮೂಲಂ ಭಕ್ತಜನಕೋಲಾಹಲೇ . ಶ್ರೀರಂಗವದನೇ ವಿಶತು

ಮೇ ಮನಃ . ದೇಹಃ ಸದೈವ ಶ್ರೀಪುರೇ ..

ಭಂದಃ

ಗೀತಿಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕಃ

ಮಾತ್ರಿಕಪ್ರವೃತ್ತಿಃ

ಸ್ವಚ್ಛಂದಲಯಃ

ವಿಶೇಷತಾ

ಪ್ರಥಮದ್ವೇ ಪಂಕ್ತಿ ದೀರ್ಘೇ ಸ್ತಃ .

ಅಂತಿಮೇ ದ್ವೇ ಲಘ್ವೇ .

ಏವಂ ಸಂಗೀತಲಯಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಜಾಯತೇ .

ದ್ವಿತೀಯಃ ಶ್ಲೋಕಃ

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರಪಾವನೇ ಸ್ವಕೀಯಮಂದಿರೇ . ನಿರವಧಿ ವಾಸ ಆಶಾ . ವೈತರಣೀಸಮಾ

ಅಗ್ರೇ ಪ್ರಧಾವತಿ . ಬೇಭೀಯತೇ ಮೇ ನಿರಾಶಾ . ವಾಸುದೇವೇ ರತಿಃ ವಿಶ್ವಾಸೋ

ನಿತರಾಂ . ಸ್ಥಾಸ್ಯತು ಮೂರಲೀಧರೇ ..

ಭಂದಃ

ಗೇಯಗೀತಿಃ

ವಿಷಮಮಾತ್ರಿಕರಚನಾ

ಲಯಪ್ರಧಾನಃ

ವಿಶೇಷತಾ

“ನಿರವಧಿ ವಾಸ ಆಶಾ”

“ಬೇಭೀಯತೇ ಮೇ ನಿರಾಶಾ”

ಇತ್ಯನಯೋಃ ಸಮಾನಲಯಃ .

ತೃತೀಯಃ ಶ್ಲೋಕಃ

ಬಹುದಿನಾತ್ವರಂ ತವೇದಂ ದರ್ಶನಂ . ಅಲೌಕಿಕಂ ಮೋಹನೀಯಂ . ದೃಷ್ಟಂ
ಮಹಾಬಾಹೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ . ವಂದನೀಯಂ ಲೋಭನೀಯಂ . ಶೃಣು ಮೇ
ಭಾರತೀ ಮಧುಮಯಗೀತಿಂ . ಗಾಯಾಮಿ ತೇ ನಿಜಪುರೇ ..

ಛಂದಃ

ಗೀತಿಕಾವ್ಯಛಂದಃ

ಲಯಾತ್ಮಕಪದವಿನ್ಯಾಸಃ

ಗಾನಯೋಗ್ಯರಚನಾ

ವಿಶೇಷತಾ

“ಅಲೌಕಿಕಂ ಮೋಹನೀಯಂ”

“ವಂದನೀಯಂ ಲೋಭನೀಯಂ”

ಇತ್ಯತ್ರ ಸಮಲಯತ್ವಂ ಗೀತಸ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯಂ ವರ್ಧಯತಿ .

ಸಮಗ್ರಗೀತಸ್ಯ ಛಂದಃ

ಏತತ್ ಗೀತಂ ಲೋಕಭಜನಪರಂಪರಾನುಗುಣಂ ಗೇಯಪದಂ ಇತಿ ವಕ್ಷ್ಯಂ
ಯುಕ್ತಂ . ಏತತ್ ನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರ್ಣವೃತ್ತಂ, ನ ಚ ನಿಶ್ಚಿತಮಾತ್ರಾವೃತ್ತಂ; ಅಪಿತು
ಭಾವಾನುಗುಣಲಯಪ್ರಧಾನಂ ಗೀತಿಛಂದಃ ಅಸ್ತಿ .

ಅತ್ರ ಗೇಯತಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾ .

ಧ್ರುವಪದಸ್ಯ ಪುನರಾವೃತ್ತ್ಯಾ ಸಂಗೀತಮಾಧುರ್ಯವೃದ್ಧಿಃ .

ಅಂತ್ಯಾನುಪ್ರಾಸಃ ಗಾಯನಂ ಸುಲಭಂ ಕರೋತಿ .

ಭಕ್ತಿರಸಸ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತೌ ಛಂದಃ ಸಫಲಃ .

- ಪ್ರೋ. ಪ್ರದೀಪ್ತಕುಮಾರನಂದಃ (ಸೇವಾನಿವೃತ್ತ)

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಸಂಸ್ಕೃತವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಃ, ಪುರೀ

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orisa pknanda65 at gmail.com

Retd.Head, Dept.of Sarvadarshan

SJSV,Puri

Shri Jagannathagitamrite AntaranganubhUteH - KavyikasamikshaNam

pdf was typeset on August 21, 2026

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

